

1. Üldalused

1.1. Õppeaine kirjeldus

Aines „Karjääriõpetus“ käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut tööjõuturule sisenemiseks ja parema rakendatavuse saavutamiseks, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks. Karjääriõpetus võimaldab ühiskonna inimressurssi tööturul paremal viisil rakendada, viies inimeste oskused ja huvid kokku töö- ja õppimisvõimalustega.

Karjääriõpetus aitab kaasa sellele, et uut põlvkonda ei piiraks stereotüüpsed soorollid, mis on mingis kultuuris ja ajaperioodil välja kujunenud üldised jagatud arusaamad naiste ning meeste olemuse kohta. Naiste ja meeste sünnipärased erinevused ei tingi seda, et nad peaksid tegema ainult teatud kindlaid töid ja õppima teatud erialasid. Ei ole kohane käsitleda eraldi meeste ja naiste tööd. Ajalooliselt traditsioonilisi ühele soole sobilikke ja iseloomulikke ameteid tänapäeval enam nendeks ei peeta.

Õppeaine koosneb kolmest osast:

1. Enesetundmine aitab kujundada enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi. Õpilane õpib ennast tundma.

Arenevad suhtlemis- ja õpioskused. Omandatud teadmised ja oskused aitavad ennetada koolist väljalangevust.

2. Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine soodustab teadlike valikute tegemist pärast põhikooli lõpetamist. Õpilane oskab märgata muutusi töömaailmas ja väärtustada elukestvat õpet.

3. Planeerimine ja otsustamine. Õpilasel arenevad planeerimisoskus ja teadlikkus otsuste vastuvõtmisel. Kujuneb oskus kasutada karjääriinfo materjale. Õpilane tunnetab oma vastutust karjääritee kujundamisel ja elus toimetulemisel.

Karjääriõpetus keskendub õpilase isiksuse omaduste teadvustamisele ning esmaste karjäärivalikutega seostamisele. Õpilased õpivad hindama elukestva õppe tähtsust: saavad teavet erinevatest edasiõppimis-võimalustest ja oskavad seda kasutada oma plaanide elluviimisel. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamiste võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Põhikooli karjääriõpetuse ainekava koosneb ühest 35 tunnise kursusest. Karjääriõpetus toetab õpilase karjääri planeerimist ja valmisolekut elukestvaks õppeks, lõimides teistes õppeainetes omandatud teadmised.

2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Aineõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;

2) arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;

3) arendab soovi ja oskust endale eesmärgi seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;

4) kujundab soovi ja valmisolekut elukestvaks õppimiseks ja iseseisvaks karjääriotsuste tegemiseks;

5) tutvub erinevate ametite/elukutsetega, õppides tundma haridus- ja koolitusvõimalusi, töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kohalikku majanduskeskkonda.

2.1 Õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes

7.klass

1) Teema: Enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) analüüsib enda isiksust;
- 2) seostab oma tugevaid ja nõrku külgi erinevatel kutsealadel töötamise eeldustega;
- 3) kasutab eneseanalüüsi tulemusi edasiste õpivalikute ja karjääri planeerimisel.

Õppesisu

Isiksuseomadused: iseloom ja temperament.

Isiksuseomadused: väärtused, emotsioonid ja vajadused.

Isiksuseomadused: võimed, huvid ja kompetentsid.

Minapilt ja enesehinnang.

2) Teema: Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine ning selle olulisus karjääriplaneerimisel

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab tööturu üldist olukorda ja vajadusi, erinevaid ettevõtluse vorme;
- 2) teab kutseid ja ameteid ning on tutvunud kohaliku majandustegevusega;
- 3) oskab leida infot tööturu kohta;
- 4) oskab panna ennast tulevase töötaja rolli;
- 5) teab haridustee jätkamise võimalusi, teadvustab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid.

Õppesisu

Muutuv tööturg: arengusuunad, prognoosid, tööturu hetkeolukord, töösuhetega seotud õigusaktid, tööandjate ootused.

Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus ja pakkumine, töömotivatsioon, konkurents, elukestev õpe.

Majandustegevusalad, kutsed, ametid, kutsestandardid. Soorollid.

Haridustee: erialad, haridussüsteem, hariduse ja tööturu vahelised seosed.

3) Teema: Planeerimine ja otsustamine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab karjääriplaneerimise aluseid ja oskab nendega karjäärivalikute tegemisel arvestada;
- 2) suudab otsustada;
- 3) kasutab vajaduse korral karjääriteenuseid (karjäärinõustamine ja karjääriõpe);
- 4) teadvustab erinevate elurollide seoseid tööga;
- 5) omab oskusi ja teadmisi enda karjääriplaani koostamiseks;
- 6) saab aru oma vastutusest karjääri planeerimisel.

Õppesisu

Karjääriplaneerimine kui elukestev protsess: otsustamine ja seda mõjutavad tegurid, otsustamisega seotud probleemid, karjääriinfo allikad, infootsimine, erinevad võimalused, sundvalikud, muutustega toimetulek, karjääriinfo, karjäärinõustamine.

Isikliku karjääriplaani koostamine: elukestev õpe, karjäär, karjääriplaneerimine, elurollid, edu, õpimotivatsioon, omavastutus, kandideerimisdokumendid.

Õppetegevused

Õppeainet kavandades korraldatakse järgmisi õppetegevusi:

- 1) rollimängud, rühmatöö ja teised aktiivõppe meetodid;
- 2) eneseanalüüsi ja töövaldkonna tundmise küsimustike ning mõttearenduslehtede täitmine;
- 3) loengud või iseseisev töö veebikeskkonnas teoreetiliste teadmiste omandamiseks;
- 4) diskussioonid, väitlused;
- 5) töö karjääriinfo allikatega, analüüs;
- 6) intervjuu läbiviimine;
- 7) kutsesobivustestid;
- 8) õppekäigud, ettevõtete külastused (kohalikud talumajapidamised, Kraver AS, Mikskaar AS, võimalusel Felix AS);
- 9) iseseisev töö erinevate tööaladega tutvumiseks;
- 10) karjääriplaani koostamine;
- 11) õpimapi koostamine.

Karjääriõpetuse ja teiste ainevaldkondade lõimingud ja läbivad teemad

Teisi aineid on karjääriõpetusega võimalik lõimida mitmel moel. Näiteks matemaatikas saadud teadmised ja oskused on abiks õpilastele, et lahendada karjääriõpetuse õpiülesandeid (nt eelarve koostamine, palga arvestamine, maksud ja maksusüsteem). Matemaatikas omandatakse oskus lugeda tabeleid, diagramme ja jooniseid.

Karjääriõpetuse seosed sotsiaalainetega

Kõige enam toetavad karjääriõpetust sotsiaalained, eelkõige inimeseõpetus ja ühiskonnaõpetus. Lõimingu võimalused on esitletud lähtuvalt karjääriõpetuse kursuse struktuurist.

Enesetundmine ja selle tähtsus karjääri planeerimisel

- Inimeseõpetuses analüüsivad õpilased oma iseloomujooni, huve, võimeid, väärtusi ja vajadusi
- Inimeseõpetuses toetatakse õpilase minapildi ja enesehinnangu kujunemist.
- Ühiskonnaõpetuses toimub inimese isiksuseomaduste, oskuste ja teadmiste analüüs ning sobitamine erinevate ametitega.

Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine

- Ühiskonnaõpetuses õpitakse tundma Eesti haridussüsteemi.
- Ühiskonnaõpetuses tutvutakse tööturu põhialustega (maksusüsteem, palga arvestamine, tööturu võimalused, eelarve koostamine, turumajandus jne).
- Ühiskonnaõpetuses analüüsitakse erinevate elukutsete olulisust.
- Inimeseõpetuses suunatakse õpilasi analüüsima rolle, mida inimesed elus täidavad.

Planeerimine ja otsustamine

- Inimeseõpetuses omandavad õpilased teadmised ja oskused selle kohta, kuidas võimalusi analüüsida ja otsuseid vastu võtta.
- Inimeseõpetuses omandavad õpilased suhtlemispädevuse.
- Ühiskonna- ja inimeseõpetuse aines omandavad õpilased teadmisi, kust ja kuidas otsida asjakohast informatsiooni .
- Eesti keeles omandavad õpilased oskuse koostada ametlikke dokumente (nt. CV-d).

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või

praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

Hinnatakse:

- 1) praktilisi töid: CV koostamine; essee; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva konspekt või kokkuvõte, isiklik karjääriplaan (õpiplaan) jms;
- 2) praktilise tegevuse mõtestamise oskust;
- 3) oskust asjakohast infot otsida ja analüüsida;
- 4) loomingulisust ja ratsionaalsust;
- 5) teadlikkust peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
- 6) õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist, mida õpilane tõendab arutelude, rühmatööde õpimapi esitlemise jt tegevuste käigus.